

Seçkilərin Monitoringi və Demokratiyanın Tədrisi
Mərkəzi

Azərbaycanda COVID-19
pandemiyasına qarşı tədbirlər:
Azadlıqlara təzyiqlərin dərinləşdirdiyi

SİYASİ BÖHRAN

İCMAL SƏNƏDİ

Bakı, Sentyabr 2020

**Azərbaycanda COVID-19 pandemiyasına qarşı tədbirlər:
Azadlıqlara təzyiqlərin dərinləşdirdiyi
Siyasi Böhran**

İcmal sənədi

I. Xülasə

Bu sənəd Azərbaycanda koronavirus xəstəliyi (Covid-19) pandemiyasına qarşı dövlətin həyata keçirdiyi tədbirlərin və tətbiq olunan karantin qaydalarının icrası ilə bağlı vəziyyətin təhlilini, karantin dönməndə siyasi repressiyaların artması ilə ölkədə yaranan yeni siyasi durumun təsvirini nəzərdə tutur. Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi (SMDT) bu sənədi hazırlayarkən, milli qanunvericiliyə, müxtəlif dövlət qurumlarının məlumatları və sənədlərinə və mediada yayılan məlumatlara, habelə öz müşahidələrinə istinad edib.

Fevralın 27-də Azərbaycanda Covid-19 infeksiyasına yoluxma halı təsdiqləndikdən sonra pandemiya əleyhinə mübarizə məqsədilə Nazirlər Kabinetinin həyata keçirdiyi tədbirlər, tətbiq olunan karantin qaydaları ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının məhdudlaşdırılması ilə müşayiət olunub. Geridə qalan 6 aylıq müddət ərzində ölkə daxilində hərəkət azadlığı, o cümlədən ölkədən getmə və ölkəyə geri qayıtmaq imkanları məhdudlaşıb, vətəndaşlara yaşadıqları əraziləri tərk etmək üçün xüsusi icazə rejimi tətbiq edilib. Bu müddətdə həmçinin sahibkarlıq fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması, fərdi qoruyucu vasitələrdən məcburi istifadə, təhsil və səhiyyə sahələrində xüsusi rejiminin tətbiqi və digər məhdudlaşdırıcı qaydalar tətbiq olunub.

SMDT hesab edir ki, karantin dönməndə Nazirlər Kabinetinin vətəndaşların konstitusion hüquq və azadlıqlarını ölkə miqyasında məhdudlaşdıran və ya qadağan edən qərarlar qəbul etməsi konstitusion səlahiyyətləri çərçivəsində olmayıb. Konstitusiyanın 71-ci maddəsi dövlət orqanlarının yalnız konstitusion əsasda və qanunla müəyyən edilmiş hüdudlarda fəaliyyət göstərməsini müəyyən etsə də, pandemiya ilə mübarizədə fəvqəladə hallara dair xüsusi hüquqi rejim tətbiq edilib, ancaq bunun üçün konstitusion hüquqi əsaslar mövcud olmayıb.

SMDT həmçinin pandemiya dönməndə karantin qaydalarının pozulmasına görə qeyri-mütənasib cəzalandırma halları, karantin qaydalarının tətbiqində polisın sui-istifadə halları və siyasi motivli təzyiqlərin daha da güclənməsini müşahidə edib. Xüsusi olaraq, SMDT qeyd edir ki, karantin tətbiqi 9 fevral 2020-ci ildə keçirilmiş növbədənəkar parlament seçkilərindən 3 həftə sonraya təsadüf edib və bu proses seçkilərin nəticələri barədə ictimai müzakirələrə mənfi təsir edib. Yerli və beynəlxalq müşahidəçilərin ciddi tənqidlərinə məruz qalan növbədənəkar parlament seçkiləri əvvəlki seçkilərdən fərqlənməyərək, ciddi qanun pozuntuları və siyasi azadlıqların boğulması şəraitində baş tutub. Nəticədə 9 fevral seçkiləri zamanı gərginləşən vətəndaş-dövlət münasibətləri baxımından ölkə pandemiya dönməinə siyasi böhranla qədəm qoyub.

SMDT təssüflə bildirir ki, pandemiya öncəsi ölkədə 104 nəfər siyasi məhbus olduğunu bildiren yerli hüquq müdafiəçilərinin çağırışlarına baxmayaraq, onların azad olunması üçün siyasi iradə nümayiş etdirilməyib. Əksinə pandemiya sonrası siyasi repressiyalar artaraq, siyasi motivli həbslərin sayı çoxalıb.

Karantin qaydalarının pozulmasına görə polisın tətbiq etdiyi inzibati məsuliyyət tədbirləri kütləvi xarakter daşımaqla bu sahədə Avropa Şurası ölkələrinin yaxşı təcrübəsindən köklü şəkildə fərqlənib. Nəticədə Azərbaycanda karantin qaydalarının pozulması ilə bağlı həm həbslər, həm də cərimələr kütləvi şəkildə tətbiq olunmaqla vətəndaşların mənafeyini zəruri şəkildə qorunmayıb.

SMDT pandemiya qarşı mübarizə dönəmində hakimiyyət orqanlarının insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsində beynəlxalq öhdəliklərə və Avropa Şurası ölkələrinin yaxşı təcrübəsinə istinad etməsini tövsiyyə edərək, karantinın tətbiqi ilə bağlı icra hakimiyyəti orqanlarının fəaliyyəti üzərində parlament və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının nəzarəti zəruri sayır.

SMDT həmçinin tövsiyyə edir ki, məhkəmələr inzibati xətalara bağlı hallara daha ədalətli yanaşmalı, inzibati pozuntulara görə saxlanmış şəxslərin iradəsinə zidd olaraq video və foto çəkilişlərin aparılmasına son qoymalıdır. Bununla yanaşı ölkədə dövlət-vətəndaş münasibətlərində qarşılıqlı etmədsizlik mühitinin aradan qalxması, habelə siyasi böhranın dərinləşməsinin qarşısının alınması üçün siyasi motivlərlə həbs olunmuş şəxslərin işləri obyektiv araşdırılmalı, Avropa Şurası Parlament Assambleyası və yerli hüquq müdafiəçilərinin siyasi məhbus hesab etdiyi şəxslər azadlığa buraxılmalıdır.

II. Giriş

Bu sənəd Azərbaycanda koronavirus xəstəliyi (Covid-19) pandemiyasına qarşı dövlətin keçirdiyi tədbirlər və tətbiq olunan karantin qaydalarının icrası ilə bağlı vəziyyətin təhlilini, habelə karantin dönəmində siyasi repressiyaların artması ilə ölkədə yaranan yeni siyasi mühitin təsvirini nəzərdə tutur.

Fevralın 27-də Azərbaycanda Covid-19 infeksiyasına yoluxma halı təsdiqləndikdən sonra pandemiya əleyhinə mübarizəni təşkil etmək məqsədilə Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah yaradıldı. Operativ Qərargah Nazirlər Kabinetinin “Azərbaycan Respublikasında yeni koronavirus xəstəliyinin yayılmasının qarşısının alınmasına dair” Fəaliyyət Planı əsasında formalaşsa da, bu sənəd hələ də əlçatan deyil. İndiyədək yalnız NK yanında Operativ Qərargahın 35 yüksək vəzifəli məmurdan ibarət [tərkibi](#) və karantin-təşkilat tədbirlərinin görülməsi [qaydaları](#) açıqlanıb.

30 mart 2020-ci ildə Nazirlər Kabineti “Koronavirus (COVID-19) infeksiyasının Azərbaycan Respublikasının ərazisində geniş yayılmasının qarşısının alınmasına dair əlavə tədbirlər haqqında” [qərarı](#) ilə sərt karantinlə bağlı qaydalar və məhdudiyət tədbirlərinin siyahısını elan edib. Bu tarixdən ötən müddət ərzində Nazirlər Kabineti 9 dəfə müxtəlif qərarlar verərək, məhdudiyət tədbirlərini həm yeniləyib, həm də uzadıb.

Covid-19 pandemiyası ilə bağlı tətbiq olunan məhdudiyətlərə əsasən aşağıdakı tədbirlər daxil olub:

- Ölkə daxilində hərəkət azadlığının, ölkədən getmə və ölkəyə geri qayıtmağın məhdudlaşdırılması (və ya xüsusi rejiminin tətbiqi);
- Vətəndaşlara yaşadıqları əraziləri tərk etmək üçün xüsusi icazə rejiminin tətbiqi;

- Sahibkarlıq fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması (fəaliyyətin tam qadağan edilməsi və ya xüsusi əmək və digər rejimlərin tətbiqi);
- Fərdi qoruyucu vasitələrdən məcburi istifadə
- Məhkəməyə (ədalətə) çıxışın məhdudlaşması, cəzaçəkmə müəssisələrində saxlanılanlara xüsusi rejimin tətbiqi;
- Təhsil və səhiyyə sahələrində xüsusi rejiminin tətbiqi;

Karantin dövründə vətəndaşlara ictimai yerlərdə əvvəlcə 10 nəfər, daha sonra 5 nəfərədək toplanmasına icazə verilib. Bununla da vətəndaşların sərbəst toplaşmaq azadlığı son 5 ay ərzində ciddi şəkildə məhdudlaşdırılıb. Ümumiyyətlə, karantin dövründə 88 gün ərzində¹ vətəndaşlara yaşadıkları ərazini tərk etmə qadağası qoyularaq, yaşadıkları yeri tərk etməsi üçün yalnız 2-3 saatlıq xüsusi icazə qaydası müəyyən edilib.

Koronavirus pandemiyası ilə bağlı karantinin tətbiqi 9 fevral 2020-ci ildə keçirilmiş növbədənəkar parlament seçkilərindən 3 həftə sonraya təsadüf etdiyi üçün seçkilərin nəticələri barədə ictimai müzakirələr tədricən azalıb. Xatırladaq ki, [yerli](#) və [beynəlxalq](#) müşahidəçilərin ciddi tənqidlərinə məruz qalan növbədənəkar parlament seçkiləri əvvəlki seçkilərdən fərqlənməyərək, ciddi qanun pozuntuları və siyasi azadlıqların boğulması şəraitində baş tutub. Bununla da 9 fevral seçkiləri zamanı vətəndaş-dövlət münasibətlərinin sivil yolla nizamlanması yönündə siyasi dialoq mühiti yaranmayıb, ölkə pandemiya dönməsinə siyasi böhranla qədəm qoydu. Seçkilərdən 20 gün sonra Prezident Administrasiyasının ictimai-siyasi məsələlər şöbəsi müdiri Ədalət Vəliyevin müxtəlif siyasi partiyalar, xüsusən də son parlament seçkilərində təmsilçiləri deputat seçilmiş siyasi təşkilat rəhbərləri ilə [görüşlərə](#) başlayıb. Bu görüşlər müxalifət-iqtidar dialoqu kimi təqdim edilsə də, substantiv qaydada təşkil olunmayıb, media və ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı təmin edilməyib. Müsavat və Xalq Cəbhəsi partiyaları isə bu görüşlərdə iştirakdan imtina edərək, bunu görüşlərin formatı və predmetinin aydın olmaması ilə [izah ediblər](#).

Qeyd edək ki, yerli hüquq müdafiəçiləri pandemiya öncəsi siyasi məhbusların sayının [104 nəfər](#) olduğunu bildiriblər. Karantin başladıqdan sonra siyasi motivli həbslərin sayı artıb. Pandemiya şəraitində həbsxana və saxlanma yerlərində dustaqlar üçün tibbi müdafiə imkanlarının zəif olmasını nəzərə alaraq, ictimai fəalları təşəbbüsü ilə amnistiya aktı və əfv fərmanının imzalanması üçün imzatoplama kampaniyası keçirilib. Ancaq bu [müraciətə](#) nə mərkəzi icra hakimiyyəti, nə də Milli Məclis reaksiya verib.

Milli Məclis martın 17-də ‘İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında’ qanuna [dəyişikliklər](#) edərək, ifadə azadlığının məhdudlaşdırılmasına yeni norma gətirib. Rəsmilər qanuna dəyişikliklə bağlı məqsədin pandemiya ilə mübarizə çərçivəsində yalan və çaşdırıcı informasiyaların yayılmasının qarşısını almaq olduğunu bildiriblər. Bu dəyişikliyə əsasən internet məkanında yayılması qadağan edilən məlumatlar arasında insanların həyat və sağlamlığına zərər vuran, ictimai təhlükəsizliyi pozan məlumatlar da daxil edilib. Yeni qadağaların qeyri-dəqiq təsviri qanundan sui-istifadə imkanlarını artırmaqla yanaşı məlumatların yayılmasına görə sosial media istifadəçilərin məsuliyyətini ağırlaşdırıb.

---

¹ 5 aprel – 18 may və 21 iyun – 5 avqust tarixlərində yaşayış yerini tərk etmə SMS icazə vasitəsilə 2-3 saatlıq mümkün olub

Pandemiyaya qarşı mübarizə çərçivəsində parlamentdə mart-iyun ayları ərzində İnzibati Xətalər Məcəlləsinə 3 dəfə əlavə və dəyişikliklər [edilib](#). Bu normalar nəticəsində karantin qaydalarının pozulmasına görə inzibati cəzaların dairəsi genişləndirilib, sanksiyalar ağırlaşdırılıb.

SMDT pandemiya dönməndə karantin qaydalarının pozulmasına görə qeyri-mütənasib cəzalandırma halları, sosial-iqtisadi hüquqların yetərsiz şəkildə müdafiəsi, karantin qaydalarının tətbiqində sui-istifadə halları və siyasi motivli təzyiqlərin daha da güclənməsini müşahidə edib.

Hazırda təqdim olunan sənədi hazırlayarkən, SMDT müxtəlif dövlət qurumlarının məlumatları və sənədlərinə, müxtəlif qurumların hesabatları və mediadakı məlumatlara, habelə öz müşahidələri və araşdırmalarına istinad edilib. SMDT sənədin hazırlanmasında verdiyi töhfələrə görə ekspertlər - Anar Məmmədli, Emin Abbasov və Əbülfəz Qurbanlıya minnətdarlığını bildirir.

III. Karantin qaydaları üzrə məhdudlaşdırıcı hüquqi normalar

Pandemiya əleyhinə mübarizə çərçivəsində karantin qaydaları faktiki olaraq fəvqəladə vəziyyət halları kimi səciyyələnsə də, bununla bağlı ayrıca qanun qəbul olunmayıb. Karantin qaydaları "Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında" [qanuna](#) və Nazirlər Kabinetinin (NK) müvafiq [qaydalarına](#) istinad olunaraq həyata keçirilib. Təəsüf ki, sonuncu qərar NK-nin rəsmi veb sahifəsində və elektron nəşrlərində uzun müddət dərc edilməyib. Nəticədə "Normativ hüquqi aktlar haqqında" qanunun tələbi pozulub.²

Qeyd edək ki, "Sanitariya-epidemioloji salamatlıq" haqqında qanunun 25-ci maddəsi NK-ya yalnız öz səlahiyyəti daxilində və müvafiq ərazilərdə və ya obyektlərdə müəyyən olunmuş qaydada xüsusi rejimləri tətbiq etmək səlahiyyəti verir. Ancaq icra hakimiyyəti orqanı kimi NK-nin vətəndaşların konstitusion hüquq və azadlıqlarını ölkə miqyasında məhdudlaşdıran və ya qadağan edən qərarlar qəbul etməsi konstitusion səlahiyyətlərin icazə verdiyi çərçivədə olmayıb³. Məsələn, Konstitusiyanın 71-ci maddəsi dövlət orqanlarının yalnız Konstitusiyaya əsasında, qanunla müəyyən edilmiş qaydada və hüdudlarda fəaliyyət göstərəcəyini müəyyən edir. Beləliklə, pandemiya ilə mübarizədə fəvqəladə hallara dair xüsusi hüquqi rejim tətbiq edilsə də, bunun üçün konstitusion hüquqi əsaslar mövcud olmayıb. Çünki icra hakimiyyətinin belə fəvqəladə səlahiyyətləri yalnız Konstitusiyada göstərilən qaydada⁴ - parlamentin təsdiqi əsasında prezident fərmanı ilə əldə edə bilərdi.

Bundan başqa "Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinin tənzimlənməsi haqqında" Konstitusiyaya qanununa əsasən insan hüquqları və azadlıqları yalnız qanunla məhdudlaşdırıla bilər. Bura nəzərdə tutulan qanuna isə parlament səviyyəsində qəbul edilən qanun və yaxud parlamentin fəvqəladə hallarda icra hakimiyyətinə verdiyi səlahiyyət çərçivəsində qəbul edilən normativ hüquqi aktlar daxildir.

---

² Normativ Hüquqi Aktlar haqqında Konstitusiyaya qanunun 83.2-ci maddəsinə əsasən qərarlar 72 saat müddətində rəsmi dərc edilməlidir.

³ Normativ Hüquqi Aktlar haqqında Konstitusiyaya qanunu, 19-cu maddə

⁴ Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası, 112-ci maddə

Pandemiyayadək İnzibati Xətalər Məcəlləsinin (İXM) 211-ci maddəsində epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və karantin rejimlərinin pozulması ilə bağlı məsuliyyət yüz manatdan iki yüz manatadək məbləğdə cərimə nəzərdə tuturdu. Ancaq pandemiya başladıqdan sonra - 17 mart 2020-ci ildə Milli Məclis İXM-in müvafiq maddəsinə dəyişiklik edərək, fiziki şəxslər barəsində cərimələrin hüquqi şəxslərə də şamil edilməsi, həmçinin fiziki şəxslər barəsində bir ayadək inzibati həbs cəzasını müəyyən etdi. Bundan sonra parlament iki dəfə - 2 iyun 2020-ci il və 29 iyun 2020-ci ildə İXM-yə dəyişikliklər edərək, karantin qaydaları ilə bağlı məsuliyyəti ağırlaşdıran dəyişikliklər etdi. Bununla da İXM-in 211-ci maddəsində nəzərdə tutulan "*epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya-gigiyena və karantin rejimlərinin pozulması*" barədə inzibati xəta əməlinin əhatə dairəsi üç dəfə genişləndirildi və həmin əməllər üçün nəzərdə tutulan inzibati məsuliyyət (sanksiya) [ağırlaşdırıldı](#).

Qeyd edək ki, İnzibati xətalara dair milli qanunvericlik şəxslərə inzibati tənbeh (cəza) tətbiq edilərkən həmin xətanın xarakteri, inzibati xəta törədən şəxsin şəxsiyyətini xarakterizə edən hallar, onun təqsirinin dərəcəsi, əmlak vəziyyəti, habelə məsuliyyəti yüngülləşdirən və ağırlaşdıran hallar nəzərə alınmalıdır. Ancaq İXM-in 211-ci maddəsinin karantin dövründə tətbiqi ilə bağlı Bakı şəhəri üzrə 4 rayon məhkəməsinin elektron məhkəmə informasiya sistemində yerləşdirilmiş 100-ə qədər məhkəmə qərarının təhlili göstərir ki, bu inzibati xəta işləri üzrə cəzalar tətbiq edilərkən həmin hallar məhkəmə qərarlarında belə nəzərə alınmalar qeydə alınmayıb. Yəni məhkəmələr inzibati cərimələr üzrə qərarlardan şikayətçi olan şəxslərin iş yeri, əmlak vəziyyəti, sabit və ya qeyri sabit gəlirləri haqqında hansısa faktları işin halları içərisində sadalamır və bununla bağlı hüquqi mövqe bildirmir. Bu isə tətbiq edilən cəzaların ədalətliliyinə müvafiq icra hakimiyyəti və ya məhkəmə orqanı səviyyəsində nəzər yetirilmədiyini göstərir.

Təəsüflə qeyd etməliyik ki, epidemiya əleyhinə qaydaların pozulması üzrə inzibati sanksiyalar arasında xəbərdarlıq cəzası müəyyən edilməyib. Bununla da polis orqanları qayda pozuntusu zamanı pozuntunun hansı vəziyyətdə baş verməsindən asılı olmayaraq şəxslər barədə inzibati tənbeh növü kimi cərimə cəzasını tətbiq edirlər. Bu isə fərdlər üçün olduqca ağır inzibati cəza formasıdır və cəzaların adekvatlığı məsələsini nəzərə almadan şəxslər üçün daha ağır vəziyyət yaradır.

IV. Karantin qaydalarının qeyr-mütənasib tətbiqi və sui-istifadə halları

SMDT-nin müşahidələri göstərir ki, pandemiya qarşı karantin qaydalarının pozulmasına görə tətbiq olunan inzibati cərimələr əksər hallarda mütənasiblik və zərurilik meyarlarına uyğun gəlməyib. Bu tendensiya inzibati cərimələrin sayı baxımından xüsusi diqqət çəkib. Məsələn, Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatına görə, 17 mart-21 iyul dövründə xüsusi karantin rejiminin tələblərini pozan 195 minə yaxın şəxs barəsində inzibati məsuliyyət tədbiri seçilib, onlardan 788 nəfər həbs olunub, 193 min 560 nəfər, o cümlədən tibbi maskadan istifadə etmədiklərinə görə 17 min 820 nəfər isə [cərimələnib](#). Bununla faktiki olaraq karantin rejiminin tətbiq edildi 4 ay ərzində ölkə əhalisinin hər 52 nəfərindən biri inzibati xəta sanksiyasına məruz qalıb. Müqayisə üçün qeyd edək ki, Azərbaycanla təxminən eyni dövrdə (27 Mart - 20 iyul) karantin rejimi tətbiq edilən Böyük Britaniyada ictimai səhiyyə qaydalarını pozduğuna görə

İngiltərə və Uels polis qüvvələrinin tətbiq etdiyi inzibati sanksiyaların sayı 18.669 olub. Bu isə bütün İngiltərə və Uelsdə hər 10 min nəfər sakinə 3 cərimə [deməkdir](#).

Karantində sanksiyaların tətbiqi üzrə Ukraynada hüquq-mühafizə orqanları 17 mart – 22 iyul dövründə 20 000 inzibati protokol [tərtib ediblər](#). Ancaq müstəqil jurnalist araşdırmaları göstərib ki, məhkəmələrə təqdim edilən təxminən 3000 işdən yalnız [238 iş](#) haqqında qərar qəbul edilib. Göründüyü kimi, Ukraynada karantin qaydalarının pozulmasına görə polisin tərtib etdiyi protokolun yarısından çoxunu məhkəmələr ya rədd edib, ya da polisə geri qaytarıb. Ancaq Azərbaycanda bununla bağlı fərqli təcrübə müşahidə olunub. Məsələn, Bakı şəhərinin 4 rayonu (Sabunçu, Nəsimi, Binəqədi və Nizami) üzrə iyul-avqust ayları üzrə yerləşdirilmiş 100-dən artıq məhkəmə qərarlarında tətbiq edilmiş inzibati tənbeh qərarlarından aydın olur ki, vətəndaşların bu qərarlarla bağlı verdiyi şikayətlərdən yalnız ikisi – biri Sabunçu məhkəməsi, digəri isə isə Nəsimi rayon məhkəməsində [ləğv edilib](#). Həmin dövr üzrə vətəndaşların heç bir şikayəti təmin edilməyib və ya geri qaytarılıb. Bu müddət ərzində inzibati həbslə bağlı bütün protokolları məhkəmələr təmin edib.

SMDT-nin tətbiq olunan cərimələrin Gürcüstan, Türkiyə və Ukrayna ilə müqayisəsi göstərir ki, Azərbaycan tətbiq olunan inzibati sanksiyaların sayına görə birinci yerdədir⁵.

Qeyd edək ki, karantin dönməndə inzibati həbslərin sayının çoxalması İXM-nin mövcud müddəaları ilə uyğunluq təşkil etmir. Məsələn, İXM-nin 30 maddəsində inzibati həbslə bağlı müəyyən edilən ümumi qayda budur ki, inzibati həbs müstəsna hallarda tətbiq edilir. Ancaq Bakı şəhəri üzrə yuxarıda adçəkiləm 4 rayon məhkəməsinin qərarları göstərir ki, inzibati həbs cəzalarının tətbiqində ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun əsas prosessual təminatları mövcud olmayıb. Bu rayonlarda polis orqanlarının inzibati həbs üçün təqdim etdiyi materiallar məhkəmələrin inzibati həbs qərarı ilə nəticələnib.

Pandemiya dövründə ölkə sərhədlərinin bağlanması müxtəlif xarici ölkələrdə müvəqqəti yaşayan və təhsil alan minlərlə vətəndaşın ölkəyə geri qayıtmasını ciddi şəkildə məhdudlaşdırıb. Bu yöndə daha acınacaqlı durumla Rusiyada əməkçi miqrant kimi çalışan vətəndaşlar üzləşiblər. Rusiya ilə sərhədlər martın 18-də [bağlandıqdan](#) sonra bu ölkədən Azərbaycana qayıtmaq istəyən yüzlərlə vətəndaş sərhəddə ağır şərtlərdə yaşamağa məcbur olublar. Rusiyanın Dağıstan vilayətində 3 ayadək karantin zonasında yaşayan 400-ə yaxın vətəndaş iyunun 15-də etiraz aksiyası keçirməyə cəhd edib. Aksiya zorakılıqla dağıdılıb, çoxsaylı vətəndaşı Rusiya Daxili İşlər Nazirliyi əməkdaşları döyərək, bədən xəsarəti yetiriblər. Etirazlarda polisə müqavimət gösərən 10 nəfər azərbaycanlıya [cinayət işi](#) açılıb. Bundan sonra Azərbaycan hakimiyyət orqanları vətəndaşlarının ölkəyə buraxılmasını intensivləşdirib.

Pandemiya dövründə kütləvi şəkildə inzibati pozuntu halları şənliklər, toy və yas mərasimlərinin keçirilməsinə qarşı tətbiq olunub. Karantin dövründə xeyli sayda şəxs toy və ya yas mərasimlərinin təşkili və ya orda iştiraka görə inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə cəlb ediliblər. Bu cür hallara görə saxlanılan bəzi şəxslər polis bölmələrinə gətirilərək, onlardan

---

⁵ Bax Əlavəyə

peşmançılıq və qaydaların pozulması ilə bağlı etirafedici video müsahibələr alınıb, ölkə TV-lərində təqdim edilib.

SMDT-nin müxtəlif mənbələrdən aldığı məlumatlara görə əksər şəxslər bu cür video çəkilişlərə könüllü şəkildə razılaşmayıb. Bununla bağlı qeyd edək ki, İXM-nin 51-ci maddəsi inzibati xəta haqqında məlumatların yayılmasının yolverilməzliyi ilə bağlı qayda müəyyən edib. Bu qaydaya görə inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat zamanı foto və ya video çəkiliş, yaxud səsyzma aparılıbsa, barəsində inzibati icraat aparılan şəxsin və zərər çəkmiş şəxsin razılığı olmadan həmin foto və ya video çəkiliş, yaxud səsyzma materialları kütləvi informasiya vasitələrində yayla bilməz.

Eyni zamanda karantin qaydalarını pozulması ittihamları ilə inzibati həbs və ya digər tənbeh növlərinə məruz qalan şəxslərin tez-tez polis orqanlarında video qarşısında “üzr istəməsi” və belə videoların kütləvi yayımlanması qanunda müəyyən olunan qaydalarla ziddiyyət təşkil edir, şəxsi həyatın toxunulmazlığı hüququnu pozur. Polis orqanlarının bu cür təcrübəsi Konstitusiyanın 37-ci maddəsi və Avropa İnsan Hüquqlar Konvensiyasının 8-ci maddəsində təminat altına alınan hər kəsin şəxsi həyat hüququnun tələblərinin pozulmasıdır.

Məsələn, iyunun 7-də Bakı şəhər Yasamal rayonu Dadaş Bünyadzadə küçəsində yerləşən bir binanın sakini karantin qaydasının pozulması səbəbindən polislərlə həmin binanın sakinləri arasında qarşıdurma [yaşanıb](#). Ertəsi gün binaya göndərilən Çevik Polis Alayı dəstəsi qeyri-adekvat güc və pis rəftar tətbiq edərək, vətəndaşları zorla polis bölməsinə aparıblar. Keçirilən əməliyyat zamanı həm fiziki şiddət və psixoloji təzyiq göstərilib, həm də saxlanılan şəxslər video ilə çəkilərək, onları şəxsi həyatının toxunulmazlığı hüquq pozulub. Saxlanılanlardan biri - Kərim Süleymanlı mediaya bildirib ki, onları Yasamal rayon 29-cu polis bölməsində döyərək fiziki və mənəvi təzyiq [göstəriblər](#).

Ümumiyyətlə, karantin dövründə ölkənin müxtəlif yerlərində polis əməkdaşlarının karantin qaydalarını pozan şəxslərə qarşı güc tətbiq etdiyi, pis rəftara və bəzən də fiziki zorakılığa məruz qoymasına dair video görüntülər [yayılib](#). Bəzi hallarda isə polis əməkdaşları qanunda nəzərdə tutulmasa da öz şəxsi avtomobilində və ya küçədə maska taxmayan şəxsləri cərimələyərək karantin rejimindən sui-istifadə [ediblər](#).

SMDT-nin araşdırmaları göstərir ki, inzibati həbslər ilə bağlı əksər məhkəmə prosesləri saxlanmış şəxsin vəkil olmadan keçirilib. Qanun vəkilin iştirakının məcburi hesab etməsə də, öz hesabına vəkil tutmaq imkanı olmayan şəxslərə dövlətin vəsaiti hesabına hüquqi yardım göstərilməsi halları olmamış, bununla saxlanmış şəxslər keyfiyyətli hüquqi yardım almaqdan məhrum oolmuşlar.

SMDT-nin qeyd aldığı digər çatışmazlıq İXM-nin tələblərinə zidd olaraq, inzibati qaydada saxlanma haqqında protokolda tutulmuş şəxsin protokolun məzmunu barədə öz mülahizələrini təqdim etmək, habelə protokolu imzalamaqdan imtina etmək hüquqlarının təmin olunmamasıdır. Eyni zamanda tutulmuş şəxsin xahişi ilə yaxın qohumlarına, işlədiyi və ya təhsil aldığı yerin müdiriyyətinə, yaxud vəkilinə məlumat vermək, tutulmuş şəxslə davranışda onun şəxsiyyətinə və ləyaqətinə hörmətlə yanaşmaq qaydaları pozulub. Bununla da prosessual təminatların təmin edilmədiyi, həmçinin sözügedən təminatlara əməl olunmasına nəzarət etməli ədalətli məhkəmə araşdırması olmadığı üçün inzibati həbslər əksər hallarda qanunilik və mütənəsiblik üzrə tələblərə cavab verməyib.

SMDT-nin sərt məhdudiyyət tədbirləri dövründə qeydə aldığı digər uyğunsuzluq Dövlət Yol Polisinin məlumatlarına əsaslanır. Məsələn, 13 aprel 2020-ci ildə DYP-nin yaydığı məlumatına əsasən 1-13 aprel müddətində respublikanın, o cümlədən paytaxtın avtomobil yollarında xüsusi karantin rejiminin pozulmasına görə 16483 hərəkət iştirakçısı [inzibati məsuliyyətə](#) cəlb edilib. Ancaq karantin qaydalarının pozulması barədə inzibati məsuliyyətə dair protokol tərtib etmək səlahiyyəti DYP-yə yalnız 13 aprel 2020-ci ildə imzalanan prezident fərmanı ilə [verilib](#).

V. Karantin dövründə artan siyasi repressiyalar

Martın 19-da ölkə başçısı İlham Əliyev Novruz bayramı təbrikində koronavirus pandemiyasının yeni münasibətlər yaradacağını, zərurət olarsa fəvqəladə vəziyyət elan olunacağını, bu zaman “beşinci kolon” (bəzi müxalif qüvvələr) təcrid edilməsinin tarixi zərurət olacağını [vurgulayıb](#). Bu çıxışdan sonra ölkədə siyasi repressiyanın yeni dalğası başlayıb. Məsələn, martın 22-də Demokratik Qüvvələrin Milli Şurası və Müsavat Partiyasının üzvü Tofiq Yaqublu təxribatla üzləşib. Onun park halında dayanmış avtomobilinə Elxan Cəbrayilov adlı vətəndaşın idarə etdiyi avtomobil çırpılsa da, həmin şəxs bu olayı Yaqublunun törətdiyini, ona və həyat yoldaşına fiziki xəsarətlər yetirdiyini iddia edib. Ancaq məhkəmə prosesində iddiaçı tərəfin ittihamını sübut edən dəlillər olmasa da, Nizami rayon məhkəməsi Tofiq Yaqublunun 4 il 3 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilməsi barədə qərar verib. Məhkəmənin hökmünə etiraz edən Yaqublu sentyabrın 3-də müddətsiz aclıq aksiyasına başlayıb və 17 gün davam edən aksiyadan sonra onunla bağlı həbs qəti-imkan tədbiri ev dustaqlığı ilə [əvəzlənib](#). Yaqublunun apellyasiya şikayətinə sentyabrın 28-də baxılacaq.

Martın 31-də isə Sumqayıt şəhərində fəaliyyət göstərən yerli hüquq müdafiəçisi Elçin Məmməd onun ofisinə hüquqi yardım üçün müraciət etmiş şəxsin çantasından pul oğurlamaq ittihamı ilə saxlanılıb və barəsində cinayət işi açılıb.

Karantin dönəmində Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (AXCP) rəhbər şəxsləri və fəalları vaxtaşırı təzyiqlərə məruz qalıblar. Məsələn, martın 31-də partiya fəalı Aqil Hübətov facebookda hökuməti tənqid etdiyi üçün mülki geyimli şəxslər onu saxlayıblar. İki gün sonra yaxınları onun Bakı şəhər 1 saylı Psixiatriya Hospitalına yerləşdirildiyini öyrənişlər. İyulun 2-də evə buraxılan Hübətov hospitala məcburi şəkildə salınmasını siyasi fəallığı ilə bağlayıb. Aprelin 13-dən etibarən AXCP sədri Əli Kərimlinin yaşadığı ünvanda internet və telefon əlaqəsi fasilələrlə kəsilib, bəzi günlər isə tamamilə [bloklanıb](#). Kərimli ilə yanaşı ailə üzvlərinin də mobil telefonları çalışmayıb. Həmin müddətdə Kərimlinin evinə gələn texniki xidmət üçün ustası, jurnalistlər və partiya fəalları mülki geyimli şəxslərin təzyiqinə məruz qalıblar. Bəzi hallarda polis bölməsinə aparılaraq sorğu-sual ediliblər. Məsələn, aprelin 16-da AXCP fəalı Niyaməddin Əhmədov bu ünvana gələrkən, karantin qaydalarını pozması iddiası ilə saxlanılaraq 30 sutka inzibati [həbs cəzası](#) alıb. Həbsdə olduğu müddətdə - mayın 19-da Əhmədova qarşı Baş Prokurorluqda terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi ittihamı ilə [cinayət işi](#) açılıb və barəsində 4 aylıq həbs qəti-imkan tədbiri seçilib.

Gənc ictimai fəal Fuad İsmayılov pandemiya dövründə 2 dəfə siyasi təzyiqə məruz qalıb. O martın 7-də və mayın 22-də karantin qaydalarını pozmaq ittihamı ilə hər dəfə 60 sutka olmaqla inzibati həbs cəzası alıb. İsmayılov məhkəmə prosesi zamanı polis əməkdaşlarının onu döydüyünü bildirsə də, məhkəmə onun şikayəti ilə bağlı araşdırma aparılmasını təmin etməyib.

İyunun 1-də “Tələbə tələbi” hərəkatının üzvləri pandemiya dövründə universitetlərdə onlayn təhsilin tətbiq edilməsini əsas götürərək təhsil haqları və imtahanların ləğvi üçün Təhsil Nazirliyinin qarşısına toplaşmış müraciət təqdim etmək istəyiblər. Bu zaman polis əməkdaşları tələbələri karantin rejiminin qaydalarını pozmaqda və polisin qanuni əmrinə tabe olmamaq ittihamı üzrə saxlayıblar. Nərimanov Rayon Məhkəməsi hərəkatın təsisçisi Rüstəm İsmayılbəyli barədə 15 sutka inzibati həbs, digər 5 tələbənin isə 100-200 manat məbləğində cərimələnməsi barədə [qərar](#) verib.

Ümumilikdə isə SMDT-ə daxil olan məlumatlara əsasən, karantin tətbiq ediləndən sonrakı 3 ay ərzində 6 fəala qarşı siyasi motivlərlə cinayət işi açılıb, 33 nəfər isə inzibati qaydada həbs [edilib](#). Bu dövr ərzində ən az 56 hökumət tənqidçisi və siyasi fəal bu və ya digər formada siyasi təzyiqlərlə üzləşib, bəzi hallarda onlara qarşı karantin rejiminin qaydalarını pozmaq ittihamı irəli sürülərək, inzibati qaydada həbs ediləblər. Bu şəxslərdən [29 nəfəri](#) isə AXCP üzvləri olub.

İyulun 12-də Azərbaycanın Ermənistanla sərhəd rayonu olan Tovuz ərazisində başlamış döyüşlər nəticəsində Milli Ordunun 12 hərbiçisi və 1 nəfər yerli kənd sakini həlak olub. İtkilərdən qəzəblən minlərlə vətəndaş iyulun 14-də Bakı şəhərinin mərkəzi küçələrində yürüş ediblər. Aksiya zamanı bir qrup şəxs Milli Məclis binasında daxil olaraq, bəzi əşyalara xəsarət yetiriblər. Bu zaman polis qüvvələri su şırnağı vuran maşınlar, rezin güllələr və gözyaşardıcı qazdan istifadə edərək həmin ərazidə və digər küçələrdə yürüşü dağıdıblar. Yürüş dağıdılanda ən azı [70 nəfəri](#) polis saxlayıb. Arasında ictimai fəallar və jurnalistlərin də yer aldığı şəxslər günlərlə polis məntəqələrində şəraitsiz otaqlarda saxlanılıb, pis rəftarla üzləşiblər.

Yürüşdən sonra Daxili İşlər Nazirliyi 7 nəfərə qarşı cinayət işinin açıldığını [bildirib](#) də, yerli hüquq müdafiə qrupları 70-dən çox şəxsin saxlanıldığı barədə məlumat [yayıb](#). İyulun 16-da isə prezident İlham Əliyev yürüşlə bağlı fikirlərini bölüşərkən, baş vermiş yürüşə görə AXCP-ni günahkar sayıb və onlara qarşı hüquqi tədbirlər görüləcəyini [bildirib](#). Bu çıxışdan sonra siyasi fəalların həbsləri artmağa başlayıb. Hazırda yayılan məlumatlara görə 38 nəfərə qarşı cinayət işi açılıb və onlar əsasən əmlaka qəsdən ziyan vurmaqda, hakimiyyət nümayəndəsinə müqavimət göstərməkdə, ictimai asayışı pozmaqda ittiham olunurlar. Qeyd edək ki, saxlanılan şəxslərdən 32 nəfər AXCP üzvləri olmaqla onlardan [17 nəfər](#) barədə cinayət işi açılıb, 15 nəfər isə inzibati məsuliyyətə cəlb edilib.

Sentyabrın 9-da Baş Prokurorluq Azərbaycandan kənardə yaşayan və hökuməti tənqid edən bir qrup siyasi mühacir barədə beynəlxalq axtarış [elan](#) edib. Baş Prokurorluqdan bildirilib ki, Avropanın müxtəlif ölkələrində məskunlaşmış siyasi mühacirlər və hökumət tənqidçiləri – Orduxan Bəbirov (Teymurxan), Qurban Məmmədov, Orxan Ağayev, Rəfael Piriye, Əli Həsəneliyev, Tural Sadiqlı, Süleyman Süleymanlı və başqaları barədə Nəsimi Rayon Məhkəməsi tərəfindən həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Hakimiyyətin zorla ələ keçirilməsi, konstitusiya quruluşunun zorla dəyişdirilməsi və hakimiyyət nümayəndələrinə qarşı müqavimət və zor tətbiqinə çağırışlar etməkdə günahlandırılan mühacirlər barədə beynəlxalq axtarış elan edilib və bu qərarın icrası üçün DİN, DTX və İnterpolun Milli Bürosuna müraciətlər göndərilib.

Beləliklə, karantin dövründə 44 nəfərə qarşı siyasi motivlərlə cinayət işi açılıb. Əgər bu şəxslər barədə ittihamları məhkəmələr təsdiq edərsə, karantin dövründə həbs edilən şəxslərlə birgə siyasi motivlərlə həbsdə olan məhbusların sayı arta bilər. Hazırda isə yerli hüquq müdafiəçiləri həbsdə olan siyasi məhbusların 104 nəfər olduğunu [bildirir](#).

VI. Nəticələr

SMDT Azərbaycanda pandemiya qarşı mübarizə çərçivəsində tətbiq olunan karantin qaydalarının ölkədə insan hüquq və azadlıqlarını kəskin şəkildə məhdudlaşdırdığını, karantin qaydalarının qanunilik tələblərinə cavab vermədiyi və onun tətbiqində sui-istifadə hallarına yol verilməsini və siyasi motivli təzyiqlərin artdığını müşahidə edərək, öz araşdırmaları əsasında aşağıdakı nəticələrə gəlib:

- Nazirlər Kabineti qərarları ilə tətbiq olunan karantin qaydaları fəvqəladə hallara dair xüsusi hüquqi rejim şəraiti yaratsa da, bu proses parlamentin iştirakı olmadan, yəni insan hüquq və azadlıqlarının qanunvericiliklə məhdudlaşdırılmasına dair konstitusion əsas olmadan həyata keçirilib. Nəticədə karantin dönməsində insan hüquq və azadlıqlarının məhdudlaşdırılması prosesinin konstitusion əsasları təmin edilməyib.
- Milli Məclisin İnzibati Xətalər Məcəlləsinə qəbul etdiyi dəyişiklər nəticəsində karantin qaydalarının pozulmasına görə inzibati məsuliyyət nəzərdə tutan normalar 3 dəfə genişləndirilib, sanksiyalar isə ağırlaşdırılıb. Bununla da hüquq-mühafizə orqanları İnzibati Xətalər Məcəlləsinin yeni normaları vasitəsilə karantin qaydalarından hüdudsuz və qeyri-mütənasib şəkildə istifadə üçün hüquqi imkanlar əldə ediblər.
- Karantin qaydalarının pozulmasına görə polis tətbiq etdiyi inzibati məsuliyyət tədbirləri kütləvi xarakter daşımaqla bu sahədə Avropa Şurası ölkələrinin yaxşı təcrübəsindən köklü şəkildə fərqlənib. Nəticədə Azərbaycanda karantin qaydalarının pozulması ilə bağlı həm həbslər, həm də cərimələr kütləvi şəkildə tətbiq olunmaqla vətəndaşların mənafeyi zəruri şəkildə qorunmayıb. Bu sahədə mövcud əsas çatışmazlıq qanunvericiliyin bu sahədəki inzibati xətalara bağlı xəbərdarlıq növü ilə bağlı boşluqların olması, inzibati tənbehi istisna etməsi, habelə polis fəaliyyətində preventiv yanaşma təcrübəsinin nəzərə çarpmaması olub.
- Karantin qaydalarının pozulmasına görə polis saxladığı şəxslər polis bölmələrində pis rəftar, fiziki zorakılıq və aşağılanma halları ilə üzləşdiyini bildirsələr də, onların şikayətləri ilə bağlı zəruri və ədalətli araşdırmalar təmin olunmayıb. Əksinə inzibati sanksiyalara məruz qalan vətəndaşların iradəsinə zidd olaraq, polis bölmələrində onlardan üzrxahlıq və peşimançılığa dair etiraflar alınmış, bu prosesin video görüntüləri geniş ictimaiyyətə yayılıb. Bununla da ölkə vətəndaşları arasında karantin qaydalarına qarşı məcburi tabeçilik və polis orqanlarına kollektiv itaət hissi aşılmağa cəhd edilib.
- Məhkəmələr karantin qaydalarının pozulmasına görə saxlanılan şəxslərin inzibati məsuliyyətə cəlb olunması ilə bağlı müstəqil və ədalətli mühakimə funksiyasını icra edə bilməmiş, vətəndaşların hüquqi yardımı təmin olunması, şikayətlərin ədalətli şəkildə araşdırılması təmin olunmamış, əsasən polis orqanlarının mövqeyi müdafiə edilib.
- Karantin dönməsində siyasi motivli təzyiqlər kəskin şəkildə artaraq, ölkədə siyasi qorxu mühitinin gücləndirilməsinə yönəlib. Bu baxımdan ictimai fəallığın kütləvi şəkildə təqib olunması, xüsusən də müxalif siyasi fəallığın həm inzibati, həm də cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması dövlət-vətəndaş münasibətlərində siyasi böhranı

dərinləşdirib. Cəmiyyətin geniş etirazlarına baxmayaraq, müxalif siyasi lider Tofiq Yaqublunun məhkəmə prosesi ədalətli keçməmiş, 14 iyul yürüşündə iştirak edən şəxslər ağır cinayət əməllərində ittiham olunaraq məsuliyyətə cəlb olunublar. Bununla da hakim siyasi elita ölkədə siyasi məhbus probleminin həlli ilə bağlı siyasi iradəsinin çatışmadığını yenidən nümayiş etdirib.

VII. Təvsiyələr

SMDT pandemiyaya qarşı mübarizə dönməndə Azərbaycan hakimiyyət orqanlarının insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsində beynəlxalq öhdəliklərə və Avropa Şurası ölkələrinin yaxşı təcrübəsinə istinad edilməsini zəruri sayaraq, aşağıdakıları təvsiyə edir:

- Karantin qaydalarının insan hüquq və azadlıqlarını məhdudlaşdıran normaları yumşaldılsın, Milli Məclis bu sahədəki qanunvericlik təcrübəsinə həqiqi ictimai müzakirələr ilə təkmilləşdirsin;
- Karantinin tətbiqi ilə bağlı icra hakimiyyəti orqanlarının fəaliyyəti üzərində parlament və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının nəzarəti təmin olunsun, müvafiq qurumların gələcək planları və fəaliyyəti ilə bağlı ekspertlərin, hüquq müdafiəçiləri və siyasi partiyaların rəyləri nəzərə alınsın.
- Məhkəmə-hüquq sistemi karantin dövründə inzibati xətlərlə bağlı təqdim olunan protokollara daha ədalətli yanaşmalı, vətəndaşların şikayətlərinin obyektiv araşdırılmasını təmin etməlidir.
- Parlament İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 211-ci maddəsinin sanksiyaları sırasına xəbərdarlıq növündə inzibati tənbeh cəzasını əlavə edən dəyişiklik etsin.
- Hökumət müvafiq qurumlara, o cümlədən polisə inzibati xətlərlə bağlı sanksiyaları hüquq pozuntusunun qarşısının alınmasında başqa xəbərdar edici vasitələr yetərli olmadıqda son vasitə kimi tətbiqi etməyi və qayda pozuntularının qarşısının alınması prinsipinin tətbiq edilməsini təmin etsin.
- İnzibati pozuntulara görə saxlanmış şəxslərin icazəsi olmadan, onların iradəsinə zidd olaraq video və foto çəkilişlərin aparılması təcrübəsi qanunzidd əməl kimi son qoyulsun.
- Karantin dövründə siyasi aksiyalarda iştiraka, habelə müxalif siyasi qruplarda fəallığına görə saxlanmış şəxslər barədə ədalətli qərarlar verilməli, bununla da ölkədə dövlət-vətəndaş münasibətlərində qarşılıqlı etmədsizlik mühitinin aradan qalxması, habelə siyasi böhranın dərinləşməsinin qarşısının alınması üçün müvafiq tədbirlər görülməlidir.
- Pandemiya dövründə siyasi motivlərlə həbs olunmuş şəxslərin işləri obyektiv araşdırılsın və qanunlardan sui-istifadə hallarına məruz qalaraq həbs olunan şəxslər dərhal azadlığa buraxılsın.
- Saxlanılan və həbs olunan şəxslərin vaxtında vəkillə və yaxınları ilə ünsiyyəti təmin edilsin, ictimaiyyətdə narahatlıq doğuran işgəncə və pis rəftara məruz qalma halları ilə bağlı səmərəli araşdırma həyata keçirilsin.

Əlaqə vasitələri:

Email: emc.az2001@gmail.com

Telefon: +994503334674

Veb: www.smdtaz.org

Facebook: www.facebook.com/AZElections/

Twitter: @SMDT_EMDS

Əlavə:

Müxtəlif ölkələr üzrə hər 100 min nəfərə düşən karantin rejiminin pozulmasına görə cərimələrin sayı

Ölkə	Karantin tarixi	Yoluxma	Inzibati pozuntular	Cərimələr/həbslər	Cərimə sayı*
Ukrayna	12.03.2020	60166 (13.07.2020)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 nəfərdən artıq gəzmək • İctimai nəqliyyatda maska taxmaq məcburiyyəti	18000 – 13 iyul 2020	41
Gürcüstan	21.03.2020 – 22.05.2020	394 (19.04.2020)	<ul style="list-style-type: none"> • 10 nəfərdən artıq gəzmək • Kütləvi toplanılara qadağa • İcazəsiz maşın sürmək qadağası	4500 nəfər – 19 aprel 2020	112
Türkiyə	17.04.2020 etibarən	168340 (5.06.2020)	<ul style="list-style-type: none"> • Fasilələrlə səyahət qadağası • Maska taxmaq məcburiyyəti • Kütləvi məclislərə qadağa	496841 nəfər – 5 iyun 2020	587
Azərbaycan	14.03.2020-dən etibarən	28242 (21.06.2020)	<ul style="list-style-type: none"> • 5 nəfərdən artıq gəzmək • Maska taxmaq məcburiyyəti • Küçəyə icazəsiz çıxma • Kütləvi məclislərə qadağa	195000 – 21 iyul 2020	1820

*Əhalinin hər 100 min nəfərinə düşən cərimə sayı

İstinad olunmuş mənbələr:

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası
2. Normativ hüquqi aktlar haqqında Konstitusiya qanunu
3. Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinin tənzimlənməsi haqqında Konstitusiya qanunu
4. Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu
5. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi
6. “Yoluxucu, parazitar və kütləvi qeyri-yoluxucu xəstəliklərin əmələ gəlməsi, yaxud yayılması təhlükəsi yarandıqda karantin-təşkilat, profilaktika və digər zəruri tədbirlərin görülməsi Qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı
7. Koronavirus (COVID-19) infeksiyasının Azərbaycan Respublikasının ərazisində geniş yayılmasının qarşısının alınmasına dair əlavə tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı